

NSPRV

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE

Novi Sad, Trg Slobode 3 tel/faks: 021/6616-886, 025/420-093, 023/515-757
e-mail: sindiso@sbb.rs, nsprv@open.telekom.rs, nsprv.zr@open.telekom.rs

NE DEČIJEM RADU NA KUĆNIM POSLOVIMA

- Problem, priroda i obim dečjeg rada na kućnim poslovima
- Ratifikacija i implementacija Konvencije MOR br. 189. u vezi pristojnog rada za radnike na kućnim poslovima
- Zaštita dece od dečjeg rada
- Akcija socijalnih partnera da se bolje zaštite deca koja rade na kućnim poslovima
- Svetski pokret protiv dečjeg rada

Stotine miliona devojčica i dečaka širom sveta angažovano je na poslovima koji ih lišava adekvatnog obrazovanja, narušava im zdravlje, oduzima slobodno vreme i osnovne slobode, kršeći njihova dečja i ljudska prava. Od te dece svaki drugi je izložen najgorim oblicima dečjeg rada, kao što su rad u opasnim okruženjima, ropstvo i drugi oblici prisilnog rada, ili je uključen u nezakonite aktivnosti kao što su trgovina drogom, prostitucija, i angažovanje u oružanim sukobima.

Međunarodna organizacija rada ILO (MOR) je pokrenula prvi Svetski dan borbe protiv dečjeg rada 2002. godine, da se naglasi stradanje ove dece. Dan, koji se obeležava svakog 12. juna, ima za cilj da posluži kao katalizator za rast svetskog pokreta protiv dečjeg rada.

Ove godine je naglasak na dečjem radu na kućnim poslovima. Naime, širom sveta se veliki broj odraslih (njih 52.000.000.) ali i dece bavi (plaćeni, mnogo češće - neplaćeni) „domaćim radom“ (radom na kućnim poslovima) u kući trećeg lica ili poslodavca. Ova deca su posebno osetljiva na eksploataciju,.... a njihov rad je često sakriven od očiju javnosti. Ona su izolovana, diskriminisana, izložena nasilju, i često rade daleko od svoje porodične kuće. Priče o zlostavljanju dece u radu na kućnim poslovima su previše česte. 12. juna 2013. na Svetski dan borbe protiv dečjeg rada, ILO (Međunarodna organizacija rada (MOR)) poziva:

- na zakonodavne i društvene reforme kako bi se obezbedila eliminacija dečjeg rada na kućnim poslovima i obezbedili pristojni uslova za rad i odgovarajuća zaštita mladih radnika (koji su dostigli zakonski prag za obavljanje tog rada) na kućnim poslovima,

- države članice MOR-a da ratifikuju Konvenciju MOR-a br. 189. u vezi pristojnog posla za radnike na kućnim poslovima i njeno sprovođenje, zajedno sa Konvencijama MOR-a o dečjem radu (Konvenciju broj 138 o minimalnom uzrastu i Konvenciju broj 182 o najgorim oblicima dečjeg rada)

- na akciju za izgradnju svetskog pokreta protiv dečjeg rada i da se izgrade kapaciteti organizacija radnika na kućnim poslovima, te da se obrati posebna pažnja dečjim radu na kućnim poslovima.

Procenjuje se da 12.000.000 dece obavlja kućne poslove i pre nego što stignu do punoletnosti ili ispune zakonski minimum u pogledu godina za takvu zaposlenost. Dok u jednom broju zemalja na kućnim poslovima mogu raditi i lica koja nisu punoletna, ali uz zakonom propisanu minimalnu starosnu granicu, međunarodni standardi zahtevaju da se posebna pažnja posveti da se obezbedi da oni koji su dostigli

minimalni uzrast za zapošljavanje, ali su ispod 18 godina ne budu izloženi radnim uslovima koji su po njih opasni

Neka deca rade na kućnim poslovima kao posledica prisilnog rada i trgovine. Zbog skrivene prirode mnogo domaćeg rada i zato što se zakoni o radu obično ne primenjuju u ovom sektoru, postoje određene slabosti. Priče o zlostavljanju radnika na kućnim poslovima su česte, a deca na ovim poslovima su posebno ugrožena. Radni standardi MOR za decu zahtevaju posebnu pažnju u situaciji angažovanja devojčica i evidentni su naponi da se zabrani kućni rad deci, ako su pri tome izloženoj posebnim rizicima.

U 2011. godini MOR je usvojila nove međunarodne standarde koji promovišu pristojan rad za radnike na kućnim poslovima. Ovi standardi daju jasnu poruku: radnici na kućnim poslovima, kao i ostali radnici, imaju i pravo na pristojan rad i uslove rada i života.

S obzirom na cilj - ukidanje dečjeg rada, Konvencija br 189 traži od država članica MOR-a da, za početak, odrede minimalnu starost za radnike na kućnim poslovima koji moraju biti u skladu sa konvencijama MOR o zabrani dečjeg rada. Ta granica ne sme da bude niža nego što je za radnike uopšte. Konvencija 189 i Preporuka 201 takođe navode potrebu da se identifikuju opasni elementi rada na kućnim poslovima i da se zabrane takvi poslovi za decu i mlade ispod 18 godina starosti.

MOR-ove „dečje konvencije“ su najčešće ratifikovane konvencije. One pomažu da se obezbedi neophodnu zaštitu dece od dečjeg rada. Nedavno usvojena Konvencija 189 i Preporuka 201 obezbeđuje dodatnu podršku za ove napore i sadrže jasne smernice o tome kako da se izbegne dečiji rad i zaštite radnici na kućnim poslovima, uključujući i mlade radnike legalno zaposlene na kućnim poslovima. Ratifikacija i implementacija Konvencije br 189 ILO od strane članica ILO biće važan korak ka realizaciji cilja da se obezbedi pristojan rad za radnike na kućnim poslovima, što je od suštinskog značaja za eliminisanju dečjeg rada u ovom sektoru.

Vlade članica MOR-a imaju primarnu odgovornost da osiguraju da deca ispod minimalne starosti za zaposlenje ne rade već da budu u sistemu obrazovanja, a da mladi nepunoletni radnici stariji od zakonom utvorenog uzrasta rade u bezbednim uslovima. Vlade treba da identifikuje vrste kućnih poslova koji su, po svojoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavljaju, štetni po zdravlje, bezbednost, moral dece i treba da zabrane takav rad i eliminišu sa takvog posla dečju radnu snagu.

Pored toga, vlade treba da preduzmu mere za zaštitu mladih radnika legalno zaposlenih na kućnim poslovima, uključujući:

- strogo ograničavanje dužine radnog vremena (broja radnih sati) kako bi se osiguralo dovoljno vremena za odmor, obrazovanje i obuku, slobodne aktivnosti i kontakte sa porodicom;

- zabranu noćnog rada;

- stavljanje ograničenja na rad koji je preterano zahtevan, bilo fizički ili psihički;

- uspostavljanje i jačanje mehanizama za praćenje njihovih uslova rada i života;

- preduzimanje mera potrebnih da se obezbedi efikasnu zaštitu od svih oblika zlostavljanja, uznemiravanja i nasilja.

Zakonodavne mere treba da prati sprovođenje zakona, angažovanje inspekcije rada i usklađenost mera, kao i mogućnost obrazovanja, obuke i socijalnih usluga za decu radnike. U isto vreme, postoji potreba da se fokus stavi na smanjenje siromaštva i pristojan rad za siromašne porodice čija su se deca našla na kućnim poslovima u ranoj mladosti i koja su eksploatirana.

Vlade bi trebalo da obezbedi da baza saznanja o radu na kućnim poslovima i u njega uključene dece bude poboljšana, između ostalog, tako što će osigurati uključivanje takvog rada u relevantnim nacionalnim statističkim istraživanjima.

Podsećamo da je naporima svetskog pokreta za eliminaciju dečjeg rada broj dece radnika sa 246 miliona smanjen na 216 miliona (od ovog broja deseci miliona dece rade na, za njih, posebno opasnim poslovima), kao i da je proces usporen i da će biti teško ostvaren cilj – eliminacija dečijeg rada do 2016. godine.

Iako vlade moraju da preuzmu vodeću ulogu u borbi protiv dečijeg rada, standardi MOR naglašavaju značajnu ulogu koju bi trebalo da imaju poslodavci i sindikati i da svi rade na uspostavljanju i sprovođenju akcionih programa usmerenih protiv dečijeg rada. Konvencija broj 189 takođe prepoznaje važnost radničkih i poslodavačkih organizacija.

Međunarodni sindikalni pokret imao je aktivnu ulogu u procesu koji je doveo do usvajanja Konvencije broj 189 i Preporuke br. 201. Organizacije poslodavca su takođe izrazile spremnost da se uključe u dijalog i da se obezbede, za radnike na kućnim poslovima, pristojni uslovi za rad i da se okonča kršenje ljudskih prava. Socijalni partneri imaju ključnu ulogu u promovisanju organizovanja i jačanje kapaciteta radnika na kućnim poslovima i njihovih poslodavaca da ih više uključe u sprovođenje Konvencije br 189, a na taj način približe cilju - ukidanju dečjeg rada na kućnim poslovima i obezbedi bolja zaštita mladih nepunoletnih radnika koji su ispunili zakonski prag starosti za taj posao.

Organizacije civilnog društva imaju važnu ulogu u svetskom pokretu protiv dečijeg rada. Izgradnja svetskog pokreta za eliminisanje dečijeg rada i zaštitu mladih radnika zakonom propisanog radnog uzrasta na kućnim poslovima na globalnom, nacionalnom i lokalnom nivou je prioritet.

Svetski dan borbe protiv dečjeg rada promoviše svest i podstiče akciju da se svi uhvatimo u koštac sa dečijim radom. Podrška za Svetski dan raste svake godine, a u 2013 ILO očekuje da će na Svetski dan ponovo biti široko podržan.

Dan borbe protiv dečjeg rada je prilika da Svetski pokret stekne dalju podršku pojedinih vlada i da se uz MOR-ove socijalne partnere i organizacije civilnog društva u kampanju protiv dečijeg rada uključe škole, omladinske i ženske grupe, mediji....

Želimo da i Vi budete deo Svetskog dana 2013

*Pridružite se 12. juna i dajte svoj glas
protiv dečijeg rada!*

Više informacija na www.ipec@ilo.org

Novi Sad, 10.06.2013.g.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač
generalni sekretar NSPRV

